

Michał Warchala (UP)

Tytuł: Podmiot melancholijny, czyli dlaczego melancholia jest taka istotna dla Freuda

Abstrakt

W swoim wystąpieniu chciałbym przyjrzeć się koncepcji melancholii Zygmunta Freuda na tle jego dwóch kolejnych teorii aparatu psychicznego – tzw. pierwszej i drugiej topiki. Są one tak naprawdę odpowiednikami pewnej, zmieniającej się w czasie teorii podmiotowości. Pierwsza topika związana jest z pojęciami popędu, wyparcia, narcyzmu oraz dualizmu świadomości i nieświadomego, a koncepcja melancholii, rozwinięta zwłaszcza w eseju *Żałoba i melancholia* z 1917 roku, należy chronologicznie właśnie do niej. Tak naprawdę jednak wydaje się tworzyć już przejście do drugiej topiki, opartej na pojęciach ego, id, superego, a zwłaszcza na dualizmie popędów: Erosa oraz popędu śmierci (*Todestrieb*). W eseju o melancholii widać już pewne ślady owej koncepcji popędu śmierci „działającego w ciszy”, dążącego do likwidacji popędowych napięć, swoiście letargicznego. Dlatego wydaje się, że wizja melancholii jako „patologicznej żałoby” ma kluczowe znaczenie dla najbardziej dojrzałej teorii podmiotowości Freuda. Jego *Todestrieb* jest na swój sposób melancholijny i stąd podmiot określony przez dualizm popędów jest, przynajmniej po części, podmiotem melancholijnym. W referacie chciałbym też kilka słów poświęcić związkom między tą psychoanalityczną melancholią a jej starszymi wizjami, przeniesionymi na poziom teorii choćby przez Waltera Benjamina w *Narodzinach niemieckiego dramatu żałobnego*.

Słowa kluczowe: psychoanaliza, teoria aparatu psychicznego, Zygmunt Freud, popęd śmierci

Nota o autorze (w tym: stopień naukowy, afiliacja, dane kontaktowe)

Dr Michał Warchala

Instytut Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie

Ul. Podchorążych 2, 30-084 Kraków

Tel. 506 154 941

e-mail: michal.warchala@up.krakow.pl